

19.11.2020

OKV/2525/21/2020

OKV/2525/21/2020-OKV-2

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite:

STM:n lausuntopyyntö 10.11.2020 VN/24131/2020

Asia:

Hallituksen esitysluonnos laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Olen päättänyt omasta aloitteestani antaa lausunnon sosiaali- ja terveysministeriölle sen johdolla valmistellusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta. Lausunnotuoni tuon esille valtioneuvoston oikeuskanslerille kuuluvan ennakkollisen säädösvalvonnan kannalta tärkeitä seikkoja hallituksen esityksen luonnoksessa. Lausunto annetaan pyynnön mukaisesti Lausuntopalvelussa, ja siinä noudatetaan lausuntopyynnössä esitettyä kysymysrakennetta.

Yleishuomiot hallituksen esityksestä

Hallituksen esitysluonnoksen tavoitteena on suojella väestöä ja pyrkiä estämään yleisvaarallisen tartuntataudin, covid-19- taudin, leviäminen Suomessa. EU:n sisärajarakastuksista oli tarkoitus luopua 23.11.2020 Schengen-sääntelyn perusteella, mutta valtioneuvosto päätti 19.11.2020 kansanterveyden suojeluun liittyvien ehdottoman välttämättömien syiden perusteella ja perusoikeuksien, erityisesti oikeuden elämään ja terveyteen suojaamiseksi jatkaa EU:n sisärajarakastuksia 13.12.2020 saakka. Valtioneuvoston päätöksen perustelumuihistiossa todetaan, että Covid-19-tartuntatautiepidemia jatkuu edelleen, eivätkä sisärajavaalvonnan korvaamiseksi valmistellut toimenpiteet ole vielä käytettävissä. Lausuntopyynnössä tarkoitettussa esityksessä ehdotetuilla toimenpiteillä pyritään huomioimaan rajat ylittävän liikenteen vaikutukset kansanterveydelle ja terveysturvallisuudelle.

Esitysluonnoksen tavoite on perustuslakivaliokunnan käytännön valossa perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta hyväksyttävä. Terveysturvallisuuden vahvistamisessa rajat ylittävässä liikenteessä on perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta painavat perusteet. Perustuslakivaliokunta on todennut, että väestön terveyden suojeleminen on epäilemättä perusoikeusjärjestelmän kannalta erittäin painava peruste. Perustuslakivaliokunnan mukaan myös terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyn säilyttäminen pandemian aikana on perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta

erittäin painava peruste, jolla on yhteys perustuslain 7 §:n 1 momentin julkisen vallan velvollisuuteen turvata jokaisen oikeus elämään sekä turvata myös pandemian oloissa jokaiselle riittävät terveyspalvelut sekä edistää väestön terveyttä (perustuslain 19 §:n 3 momentti) ja joka oikeuttaa poikkeuksellisen pitkälle meneviä, myös ihmisten perusoikeuksiin puuttuvia viranomaisoitoja. Sääntelylle on siten perustuslakivaliokunnan käytännön valossa selvästi hyväksyttävät perusteet, kunhan sääntely kaikilta osin täyttää perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset (ks. esim. [PeVL 31/2020 vp](#), s. 3 ja [PeVL 14/2020 vp](#), s. 4).

Hallituksen esitysluonnos toteuttaa perustuslaista ja Suomea velvoittavista kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista johtuvaa velvoitetta suojata oikeutta elämään ja terveyteen sekä suojata väestön terveyttä. Tämä todetaankin esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa. Hallituksen esityksessä olisi vielä harkittava esityksen tavoitteiden kirkastamista edelleen lain soveltamisen ohjaamisen vahvistamiseksi ja säännöksen valtiosääntöisen arvioinnin kriteerien tekemiseksi selkeäksi. Esitysluonnoksessa toteutetaan tasapainoa viruksen leviämisen estämisen ja epidemian mahdollisimman laajan tukahduttamisen sekä muiden perusoikeuksiin kiinnittyvien yhteiskunnallisten intressien välillä. Pidän myös eri oikeuksien tasapainon perusteella hyvin tärkeänä väestön suojaamista covid-19-taudilta ja siinä siten epidemian leviämisen mahdollisimman tehokasta estämistä ja tukahduttamista.

Valmistelun lähtökohtana on [valtioneuvoston periaatepäätös hybridistrategian toimeenpanosta rajat ylittävässä liikenteessä ja matkustamisessa 11.9.2020](#), mikä sinänsä on asianmukaista. Yksityiskohtien tasolla valtioneuvoston periaatepäätös on tehty tilanteessa, jossa taudin ilmaantuvuus Suomessa ja muualla Euroopassa olivat koko lailla erilaiset kuin nyt. Tämä johtaa siihen, että yksityiskohdat täytyy perustella ja tavoitteet asettaa selkeämmin kuin kyseisessä valtioneuvoston periaatepäätöksessä.

Olen antanut 1.10.2020 kantelun johdosta päätöksen valtioneuvoston ja sisäministeriön menettelyistä koskien rajavalvonnan väliaikaista palauttamista, rajanylityspaikkojen sulkemista ja rajaliikenteen rajoittamista ([OKV/61/10/2020](#)). Kiinnitän päätöksessäni huomiota lainsäädännön puutteisiin ja siihen, että rajatarkastusten palauttamisesta, rajaliikenteen rajoittamisesta ja rajanylityspaikkojen sulkemisesta tehtyjen valtioneuvoston päätösten perustana olevaa rajavartiolakia ei ole eikä myöskään Schengenin rajasäännöstöstä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta ole valmisteltu koronaviruksen aiheuttaman pandemian kaltaisia oloja ajatellen ja että nykyisin voimassa olevien tartuntatautilain säännösten antamien keinojen ei voida arvioida olevan välttämättä riittäviä ihmisten hengen ja terveyden suojaamiseksi yleisvaaralliselta taudilta. Olen pitänyt tarpeellisina lainsäädäntötoimia terveysturvallisuuden varmistamiseksi ja siten viime kädessä ihmisten oikeuden elämään ja terveyteen suojelemiseksi perustuslain 7 §:n ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artiklan samoin kuin TSS-oikeuksista tehdyn yleissopimuksen 12 artiklan samoin kuin useiden sektorikohtaisten ihmisoikeussopimusten, esimerkiksi lasten oikeuksien sopimuksen ja vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen edellyttämällä tavalla. Merkityksellinen tässä yhteydessä on myös Euroopan unionin perusoikeusperuskirjan 35 artiklan määräykset terveyden suojelusta. Artikla olisi perusteltua tuoda esille myös esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa.

Olen päätöksessäni 2.10.2020 todennut, että tartuntatautilaki on ensisijainen oikeudellinen väline tartuntatautien torjumisessa ([OKV/61/10/2020](#), s. 18). Ratkaisustani ilmenee, että pidän nykyistä tilannetta, jossa rajat ylittävän liikenteen terveysturvallisuustoimet perustuvat muuhun kuin tartuntatautilainsäädäntöön ja suppeisiin sekä tulkinnanvaraisiin rajavartiolain säännöksiin sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 Schengenin rajasäännöstöstä ja muun unionin oikeuden tulkintaan, monessa suhteessa oikeudellisesti ongelmallisena perusoikeuksien sekä Euroopan unionin perusvapauksien kannalta. Rajat ylittävän liikenteen terveysturvallisuutta koskevien toimien tulisi mahdollisimman pian perustua perustuslain 2 §:n 3 momentissa vahvistetun oikeusvaltioperiaatteen kannalta kaikilta osin selkeään ja riittävän tarkkarajaiseen sekä täsmälliseen lainsäädäntöön sekä erityisesti perus- ja ihmisoikeuksien samoin kuin Euroopan unionin oikeuden mukaisten oikeuksien tehokkaaseen turvaamiseen ja tasapainoiseen toteuttamiseen.

Suomea ja Suomen viranomaisia suoraan velvoittavan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 Schengenin rajasäännösten mukaan unionin alueen sisärajoilla ei voida tehdä henkilöille rajatarkastuksia kansalaisuuden perusteella. Rajatarkastukset voidaan palauttaa jäsenvaltion yleiseen järjestykseen tai sisäiseen turvallisuuteen kohdistuvan uhan perusteella. Rajavalvonnan laajuus ja kesto eivät saa ylittää sitä, mikä on uhan vakavuuden vuoksi ehdottoman välttämätöntä (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/399 Schengenin rajasäännöstöstä 22, 25 ja 28 artiklat). Euroopan komissio valvoo unionin perustana olevien sopimusten mukaisesti unionin oikeuden noudattamista jäsenvaltioissa. Komission 28.10.2020 julkaiseman tiedonannon mukaan

jäsenvaltioiden tulisi luopua kaikista covid-19 –epidemian johdosta annetuista unionin sisäisen jäsenvaltioiden rajat ylittävän liikenteen rajoituksista. Komission tulkinnan mukaan rajavalvonnalle ja liikenteen rajoituksille vaihtoehtoisten toimenpiteiden, kuten testausten ja karanteenien, tulee olla unionin oikeuden mukaisen suhteellisuusperiaatteen mukaisia ja syrjimättömiä ([COM \(2020\) 697 final](#)). Näistä syistä johtuen tartuntatautilainsäädäntöön kuuluvan ja sisällöltään asianmukaisen lainsäädännön aikaansaamisella on Suomessa väestön terveyden suojelemiseksi oikeudellisesti kestäväällä tavalla kiire. Unionin sisäraajat ylittävän liikenteen nykyisestä rajoitusmallista olisi siten pystyttävä luopumaan mahdollisimman pikaisesti. Komission tiedonannossaan esittämän kannanoton mukaisesti myös nyt käsillä olevaa lainsäädäntöä ja sen hyväksyttävyyttä on tarkasteltava unionin oikeuden asettamien vaatimusten sekä siten unionin oikeuden välttämättömyys- ja suhteellisuusperiaatteiden sekä syrjimättömyysperiaatteen valossa. Vastaavia vaatimuksia seuraa myös Suomen omasta valtiosäännöstä.

Korostan myös lainsäädännön ja sen soveltamisen sekä yksittäisten ihmisten ja yritysten toimintaan kohdistuvien vaikutusten **ennakoitavuutta ja siten oikeusjärjestyksen perusteella syntyvien oikeutettujen odotusten suojan sekä sääntelyn selkeyden ja ymmärrettävyyden merkitystä**. Kun kysymyksessä on perusoikeuksien ja Euroopan unionin oikeuden mukaisten vapauksien käyttöön liittyvästä sääntelystä, on ennakoitavuudella ja sääntelyn ymmärrettävyydellä ja sovellettavuudella kansalaisten ja yritysten näkökulmasta tarkasteltuna erityisen tärkeä merkitys. Perustuslakivaliokunta on korostanut sääntelyn selkeyttä luonnollisia henkilöitä heidän tavanomaiseen elämänsä kuuluvissa toiminnoissa kohdistuvassa, perusoikeuskytkentäisessä sääntelyssä ([PeVL 32/2020 vp](#), s. 2, [PeVL 45/2016 vp](#), s. 3, [PeVL 41/2006 vp](#), s. 4/II). Hallituksen esitysluonnoksen vaikutusarviointia on kiireisestä aikataulusta huolimatta välttämätöntä tästä näkökulmasta täydentää. Lisäksi on arvioitava tästä näkökulmasta ehdotettujen 60 a §:n asiasisältöä ja lainsäädäntötekniistä esittämistä, erityisesti testaus- ja karanteenisääntelyn moniporaisuutta.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ratkaisussaan 12.11.2020 (diarinumero [EOAK/3257/2020](#)) arvioinut Rajavartiolaitoksen menettelyä rajaliikenteen rajoittamista koskevassa asiassa. Ratkaisussaan apulaisoikeusasiamies on yhtynyt myös johtopäätöksiini lainsäädäntötoimien tarpeesta. Päätökseni 1.10.2020 drno ([OKV/61/10/2020](#)) ja eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisu 12.11.2020 (drno [EOAK/3257/2020](#)) sisältävät useita sellaisia oikeudellisia näkökohtia ja punnintoja, jotka on tarpeen ottaa tarkasti huomioon nyt käsillä olevan hallituksen esityksen luonnoksen arvioinnissa ja esityksen viimeistelyssä.

Hallituksen esitysluonnos koskettaa läheisesti useita perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia, jotka on tunnistettu esitysluonnoksen säätämisympäristöperusteluissa. Esityksellä on välittömiä vaikutuksia Euroopan unionin oikeudessa määrättylle ja unionin perusvapauksiin kuuluvalla liikkumisvapauden käyttämiselle. Unionin oikeuden tulkinta ja edellä todetulla tavalla komission tiedonannon [COM \(2020\) 697 final](#) sekä Euroopan unionin neuvoston suositukset, joista merkittävänä on mainittava neuvoston 13.10.2020 ja 30.10.2020 antamat suositukset ([EU\) 2020/1475 koordinoitavasta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen covid-19 pandemian johdosta](#) ja ([EU\) 2020/1632 koordinoitavasta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen Schengen-alueella covid-19-pandemian johdosta](#), on siten otettava esityksessä seikkaperäisesti huomioon ja samoin selostettava, miten ne on otettu esityksessä huomioon (erityisesti se, miltä osin esitys toteuttaa komission kannanottoja ja neuvoston suosituksia, sekä perusteltava seikkaperäisesti poikkeukset). Euroopan unionin neuvoston suositukset sekä komission tiedonannot ja jäsenvaltioiden kanssa käydyssä kirjeenvaihdossa komission esittämät muut kannanotot ovat olennaisen tärkeitä. Ne eivät sinänsä ole suoraan velvoittavia, mutta ne ovat vahvasti unionin oikeuden ja sen antaman kansallisen liikkumavaran tulkinnassa huomioon otettavia seikkoja. Tässä mainitut komission tiedonanto ja neuvoston suositukset esitellään esitysluonnoksessa (ks. esitysluonnoksen sivut 28-30), mutta erittely niiden huomioon ottamisesta esitysluonnoksessa voisi olla vielä jonkin verran seikkaperäisempi. Teknisenä huomiona totean, että kyse on Euroopan unionin neuvoston antamista suosituksista, ei Eurooppa-neuvoston, vaikka Eurooppa-neuvosto on myös käsitellyt koronatilannetta niin varsinaisissa kokouksissaan kuin Eurooppa-neuvoston jäsenten videotapaamisissa. Esityksen perusteluissa olisi välttämättä selostettava jonkin verran tarkemmin ja laajemmin sovellettavaksi tulevan unionin oikeuden sisältöä ja sen koronaepidemian tilanteessa jättämän kansallisen liikkumavaran sisältöä. Lisäksi on tarpeen seurata tiiviisti unionin toimia niin, että mahdolliset uudet unionin toimielinten säädökset, suositukset ja muut toimenpiteet otetaan esityksen viimeistelyssä huomioon.

Hallituksen esityksen on siten **täytettävä unionin oikeudesta johtuvat edellytykset ja rajoitukset unionin liikkumisvapauden käyttöön vaikuttavalle sääntelylle**. Näitä vaikutuksia ja unionin oikeuden sisällön ja siitä johtuvien vaikutusten arviointia sekä kansallisen liikkumavaran käyttöä ja sisältöä koskevaa selostusta on vielä syvennettävä

hallituksen esityksen perusteluissa niin sovellettavaksi tulevan unionin oikeuden tarkastelussa kuin säätämisyjärjestysperusteluissa.

Euroopan unionin vapaa liikkuvuus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 21 artiklaan. EU:n vapaan liikkuvuuden piiriin kuuluvista henkilöistä säädetään tarkemmin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella 2004/38/EY, vapaan liikkuvuuden direktiivi. Nämä unionin normistot mainitaankin säätämisyjärjestysperusteluissa. Unionin kansalaisen liikkumisvapaus turvataan lisäksi myös Euroopan unionin perusoikeusperuskirjan 45 artiklassa. Samoin Euroopan unionin perusoikeusperuskirjan 21 artiklan 2 kohdan määräys kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellosta unionin perussopimusten soveltamisalalla on merkityksellinen tämän hallituksen esityksen arvioinnissa. Vapaan liikkuvuuden direktiivin 29 artikla on tarpeen tuoda esille hallituksen esityksessä ja arvioida esitettyjen säännösten vastaavuus myös käytännön vaikutusten osalta vapaan liikkuvuuden direktiivin 29 artiklan vaatimusten kanssa. Vapaan liikkuvuuden direktiivin 29 artiklan mukaan vain sellaisen taudin perusteella, joka on jokin Maailman terveysjärjestön asiaankuuluvissa asiakirjoissa määritelty, mahdollisesti epidemian aiheuttava tauti tai muu tarttuva tauti tai tarttuva loistauti, ovat vapaata liikkuvuutta rajoittavat toimenpiteet oikeutettuja, edellyttäen, että näistä taudeista säädetään suojaa koskeissa säännöksissä, joita sovelletaan vastaanottavan jäsenvaltion kansalaisiin (1 kohta). Taudit, jotka ilmenevät saapumista seuraavien kolmen kuukauden jälkeen, eivät saa olla perusteena alueelta karkottamiselle (2 kohta). Jäsenvaltio voi, jos se näyttää selvästi tarpeelliselta, kolmen kuukauden kuluessa saapumispäivästä vaatia, että oleskeluun oikeutetuille tehdään maksuton lääkärintarkastus sen toteamiseksi, ettei heillä ole mitään 1 kohdassa tarkoitetuista taudeista. Tällaisia lääkärintarkastuksia ei saa vaatia suoritettavaksi järjestelmällisesti kaikille hakijoille (3 kohta). Uuden koronaviruksen aiheuttamassa sairaudessa on selkeästi kysymys direktiivin 29 artiklan 1 kohdan mukaisesta taudista. Sen sijaan vaatimusten järjestelmällisyys on hankalampi kysymys.

Esityksen tulee lisäksi täyttää **kaikki perusoikeuksien yleiset ja perusoikeuskohtaiset erityiset rajoitusedellytykset**. Näitä käsitellään hallituksen esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa. Perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten täytyminen on perusteltava seikkaperäisesti jokaisen yksittäisen toimenpiteen ja toimivaltuuden osalta sekä lisäksi säädöksen yhdessä asiaan vaikuttavien muiden säännösten muodostavan kokonaisuuden tasolla niin, että sääntelyn kokonaisvaikutukset huomioidaan rajoitusperusteiden arvioinnissa (ks. [PeVM 9/2020 vp](#), s. 3-4, [PeVL 30/2020 vp](#), s. 9-10 ja s. 12-13).

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa on valtiosääntöoikeudellisesti välttämätöntä vielä kootusti arvioida ehdotetun sääntelyn yleistä välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta sekä sitä, voitaisiinko sääntelyn tarkoitus saavuttaa joillain vaihtoehtoisilla keinoilla. Esityksen tavoitetta voidaan pitää perusoikeuksien näkökulmasta hyväksyttävänä ja myös painavana. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneena pidettävän lausuntokäytännön mukaan oikeasuhtaisuuden ja myös välttämättömyyden arvioinnin ensimmäisenä edellytyksenä on, että ehdotetut toimenpiteet voivat edes teoriassa saavuttaa tarkoituksensa. Perusoikeusrajoitus ei voi olla tarkoitukseensa soveltuva ja siten välttämätön, jos sillä ei edes periaatteessa voida saavuttaa sen perusteena olevaa hyväksyttävää tavoitetta (ks. [PeVL 40/2017 vp](#), s. 4, [PeVL 55/2016 vp](#), s. 4–5 ja [PeVL 5/2009 vp](#), s. 3/II; koronaepidemian yhteydessä vastaava kannanotto [PeVM 18/2020 vp](#), s. 5 ja [PeVM 14/2020 vp](#), s. 4). **Sääntelyn vaihtoehtoja ja niiden tehokkuutta olisi välttämätöntä vielä seikkaperäisemmin arvioida esityksessä ja pohtia perustellusti, onko esitetyle toimintamallille vaihtoehtoja** (ks. [PeVL 31/2020 vp](#), s.3 ja [PeVL 14/2020 vp](#), s. 5). Esitystä on tarpeen täydentää ja eritellä siinä vaihtoehdot ja niiden tehokkuus sääntelyn tarkoituksen saavuttamisen kannalta (ks. kokoavasti myös [PeVL 30/2020 vp](#), s. 11-12).

Kiinnitän huomiota siihen, että esitysluonnoksen vaikutusarviointi antaa varsin realistisen kuvan ja herättää myös kysymyksiä siitä, että kuinka hyvin ehdotettu toimintamalli tulisi toimimaan. Kiinnitän edelleen huomiota siihen, että esitysluonnoksessa todetaan esityksen hyväksyttävyyttä puoltavana seikkana se, että sääntely olisi voimassa määräaikaisena (ks. lausunnolla olevan [esitysluonnoksen](#) sivut 40-41). Perustuslakivaliokunnan käytännössä onkin tälle seikalle sinänsä annettu jonkin verran merkitystä. Lähtökohtana kuitenkin on, että määräaikaisenkin lain on täytettävä kaikki perusoikeuksien yleiset ja perusoikeuskohtaiset erityiset rajoitusedellytykset ja lisäksi myös unionin oikeuden asettamat unionin oikeuden mukaisten vapauksien rajoittamiselle asetettavat välttämättömyyden, oikeasuhtaisuuden sekä syrjimättömyyden edellytykset ja mahdolliset unionin säädöksissä asetetut lisäedellytykset.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt lausunnossaan rajat ylittävään liikenteeseen ja testaamiseen sekä testitodistuksiin perustuvaa sääntelymallia sinänsä mahdollisena. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on antanut lausuntonsa ([PeVL 32/2020 vp](#)) aikaisemmasta rajat ylittävässä liikenteessä käytettäviä negatiivisia koronatestitodistuksia koskevasta hallituksen esityksestä ([HE 137/2020 vp](#)). Kyseisessä perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitetyt arviointiperusteet ovat olennaisen tärkeitä myös nyt käsillä olevan esitysluonnoksen viimeistelyssä, vaikka se rakentuukin monilta osin toisenlaisille lähtökohdille kuin aikaisempi esitys. Yleisenä lähtökohtana on siten nostettava esille erityisesti **sääntelyn selkeys ja ennakoitavuus sekä lailla säätämisen vaatimuksen täyttyminen samoin kuin viranomaisten toimivaltuuksien sitominen perustuslain 2 §:n 3 momentin sisältämään oikeusvaltioperiaatteeseen** sekä siihen kuuluvan kaiken julkisen toiminnan sitominen tarkasti lakiin.

Mahdollistavatko toimenpiteet riittävästi ulkomaan matkailijoiden saapumisen Suomeen?

–

Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?

Esitysluonnos vaikenee kokonaan siitä, miten matkustajia informoidaan ennakkoon karanteeniuhasta, negatiivisesta testitodistuksesta ja testauksesta maahan saavuttaessa. Kyse on keskeisesti perusoikeuksien ja Euroopan unionin oikeuden mukaisten vapauksien käyttöön liittyvästä sääntelystä, jossa ihmisten ja yritysten toimintaan kohdistuvien vaikutusten ennakoitavuudella on erityisen tärkeä merkitys. Tämän vuoksi matkustajien ja yritysten ennakointia tukevan viestinnän tarvetta ei voi kyllin korostaa.

Esitysluonnoksessa ei juurikaan arvioida sitä, että matkustus pysynee käytännössä vielä pitkään hyvinkin vähäisenä pandemian vuoksi riippumatta siitä, mitä rajoituspäätöksiä Suomessa tehdään. Tämä näkökulma olisi hyvä ottaa vaikutusarvioinnissa ja rajoitustoimien oikeasuhtaisuudessa huomioon.

Esitysluonnoksen perusteluissa todetaan, että käytännössä valvontaa tehtäisiin kohdennettuna otantana, riskiperusteisesti tai esim. liikennemäärien mukaan. Tämä herättää kysymyksiä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta silloin, kun valvontaan liittyy niinkin voimakkaasti yksilön perusoikeuksia rajoittavia toimivaltuuksia kuin mitä karanteeniin määrääminen merkitsee.

Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi matkailualalla?

Lakiehdotuksen lähtökohtana on karanteeniperusteinen epidemian torjuntatapa rajat ylittävässä liikenteessä. Sääntelyssä on siten ensisijaisena menettelynä karanteeniin määrääminen, josta voitaisiin tietyn, laissa säädetyin edellytyksin luopua. Lakiehdotus rakentuu erilaiselle sääntelymallille kuin sitä edeltänyt hallituksen esitys. Perustuslakivaliokunta katsoi aikaisemmassa lausunnossaan, että sääntelylle on esitetty hyväksyttäviä perusteita ja että valiokunta pitää sinänsä mahdollisena säätää Suomeen saapuvia henkilöitä koskevista vaatimuksista, joilla pyritään estämään koronaviruksen leviämistä Suomeen ulkomailta tulevien henkilöiden mukana ([PeVL 32/2020 vp](#), s. 4). Nyt lausuttavana olevassa esitysluonnoksessa ei selosteta, miksi lakiehdotuksessa on päädytty ensisijaiseen karanteenimalliin, jossa säädettäisiin uudesta perusteesta karanteeniin määräämiselle. Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan, että karanteeniin määräämisessä on kysymys perustuslain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettusta vapaudenriistosta, mikä tarkoittaa hyvin pitkälle menevää puuttumista yksilön henkilökohtaiseen vapauteen. Lisäksi karanteeniin määräämistä maahantulon yhteydessä on arvioitava myös perustuslain 9 §:ssä säädetyin liikkumisvapauden rajoittamisen kannalta ([PeVL 32/2020 vp](#), s. 5).

Suhteellisuusperiaatteen ja yksilölliseen arviointiin perustuvan karanteenimääräyksen kannalta **olisi perustellumpaa**, että matkustamisen terveysturvallisuusjärjestelmä **perustuisi ensisijaisesti testaukseen** siten, että testaus voitaisiin määrätä tietyillä laissa säädetyillä perusteilla tehtäväksi maahan tullessa, jolloin testauksesta kieltäytyminen voisi viime kädessä johtaa karanteenimääräykseen. Maahantulotestauksen poikkeusperusteina olisivat luotettava

negatiivinen testitodistus ennakkoon tehdystä testistä sekä muut tarpeelliset poikkeusperusteet. Oikeasuhtaisuuden lisäksi ensisijainen karanteenimalli herättää kysymyksiä senkin vuoksi, että karanteeniin sisältyy tartuntatautilain 82 §:n mukaan oikeus saada tartuntatautipäivärahaa, jota ei ole esitysluonnoksessa otettu huomioon, ja että karanteenipäätös on tartuntatautilain 90 §:n mukaan muutoksenhakukelpoinen päätös. Nimenomaisin sääntelytoimin ei pitäisi suosia päätöksentekotapaa, joka voi tuottaa tarpeetonta muutoksenhakua, vaikka käytännössä lakiehdotuksen 60 a §:n 7 ja 8 momentti sinällään ilmeisesti estäisivät suuren valitusmäärän muodostumisen.

Esitysluonnoksessa selostetaan yleispiirteisesti muiden EU-jäsenvaltioiden malleja matkustamisen terveysturvallisuuden ylläpitämiseksi. Kattavan oikeusvertailevan tiedon kokoaminen on nyt käsillä olevassa tilanteessa vaikeaa, mutta selvää on, että eri mallien vertailussa on otettava huomioon se, että karanteeniin määrittämisen oikeusvaikutukset eroavat toisistaan eri maiden järjestelmissä. Useissa maissa matkustamiseen kytkeytyvällä karanteenilla tarkoitetaan omaehtoista karanteenia, joka ei perustu yksilölliseen viranomaispäätökseen. Suomessa tartuntatautilain karanteeni on melko raskas menettely, joka perustuu muutoksenhakukelpoiseen viranomaispäätökseen, oikeuteen saada tartuntatautipäivärahaa sekä rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Toissijaisena mallina karanteenin määrittämiseen perustuva malli on kuitenkin hyväksyttävissä, jos sille voidaan hallituksen esityksen perusteluissa **osoittaa hyväksyttävä syy ja malli voidaan perusteluilla osoittaa olevan välttämätön ja oikeasuhtainen**. Testaukseen pohjautuva malli olisi kuitenkin perusteltua selostaa esityksen perusteluissa sääntelyvaihtoehtoja läpikäytäessä.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan määräaikaisen lain voimassaolo päättyväksi 30.6.2021. Rajoitustoimien oikeasuhtaisuuden ja välttämättömyyden kannalta tätä voidaan pitää perusteltuna ratkaisuna.

Lakiehdotuksen 60 §:n uusi 3 momentti

Säännösehdoituksen mukaan covid-19-tautiin perustuva karanteeni määrittäisiin enintään 10 vuorokauden mittaiseksi poiketen 60 §:n 1 momentissa säädetystä yleisestä karanteenin pituudesta, joka voi olla enintään yksi kuukausi. Ehdotettua pituutta suhteessa 60 §:n 1 momentissa säädettyyn ei perustella tässä kohden eikä 60 a §:n kohdalla mitenkään eikä asiaa käsitellä myöskään muissa kohdin esitysluonnoksen perusteluissa. Covid-19-tautiin perustuvan karanteenin lyhentämiselle on esityksessä osoitettava perustelut.

Lakiehdotuksen 60 a §

Nykyisin karanteenista tartuntatautiin leviämisen estämisen keinona on säännökset tartuntatautilain 60 §:ssä, jotka on aikanaan säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Nykyisten säännösten mukaan päätös karanteenista perustuu tartuntatautilääkärin yksilölliseen arviointiin sen lisäksi, että lain 60 §:ssä on asetettu välttämättömyysedellytys ja vaatimus määräyksen viimesijaisuudesta. Näiden oikeudellisten edellytysten ohella tosiasiallisena takeena karanteenin sisältämän liikkumisvapauden merkittävän rajoituksen asianmukaisuudelle on siis se, että se perustuu virkavastuulla tehtävään lääkärin ammatilliseen ja riittävään yksilölliseen arvioon.

Tartuntatautilakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 60 a § Suomeen saapuvan henkilön määrittämisestä karanteeniin covid-19-taudille altistumisen ja perustellusti epäillyn altistumisen perusteella. Uusi säännös poikkeaisi logiikaltaan 60 §:stä siinä, että lääkärin ammatillista harkintaa ohjattaisiin vahvasti myös laissa asetettavilla yleisillä kriteereillä siitä, onko Suomeen saapuvan henkilön katsottava altistuneen tai voineen perustellusti katsoa altistuneen covid-19-taudille. Esitys tältä osin täyttää lakisääteisyysvaatimukset ja asianmukaisesti valmisteltu lainsäädäntö ei lähtökohtaisesti myöskään vielä sellaisenaan ongelmallisella tavalla rajoita yksilön oikeusaseman kannalta olennaista virkavastuullisen lääkärin ammatillista harkintaa. Hyvin olennaista on, että esitetyn säännöksen sanamuodon mukaan virkasuhteinen tartuntataudeista vastaava kunnan tai sairaanhoitopiirin lääkäri **voi tehdä** karanteenia koskevan päätöksen. Muodollisesti esitys tältä osin näin edelleen täyttää periaatteen lääkärin itsenäisestä ammatillisesta harkinnasta ja siten täyttäneen myös vapaan liikkuvuuden direktiivin 29 artiklan mukaiset vaatimukset yksilöllisestä lääketieteellisestä harkinnasta. Nähdäkseni säännöksessä ja varsinkin sen perusteluissa on vielä syytä korostaa, että säännös ei rajoita tartuntatautilääkärin ammatillista arviota ja että tämän arvioinnin tulee olla riittävän yksilöllinen

ja yksilöity. Tämän lisäksi on välttämätöntä vielä arvioida, että ehdotettu säännös täyttää vapaan liikkuvuuden direktiivin 29 artiklan vaatimukset yksilöllisestä arvioinnista ja muutenkin täyttää unionin oikeuden vapaasta liikkuvuudesta johtuvat ja sen tosiasiallisia rajoituksia koskevat vaatimukset.

Ehdotetun 60 a §:n sanontaa ja perusteluja on syytä selventää myös muilta osin. Laista täytyy ilmetä riittävän tarkkarajaisesti ja täsmällisesti velvoitteiden perusteet ja kriteerit, joilla karanteeneja koskevan päätöksenteon harkintaa ohjataan. Näyttää siltä, että 60 a §:n 1 momentissa asetettaisiin seuraavia edellytyksiä karanteenille, kun matkustaja tulee maasta tai alueelta:

- 1) jolla väestöön suhteutettu ilmaantuvuus viimeisen 14 vuorokauden jaksolla on vähintään kaksinkertainen Suomeen verrattuna;
- 2) jolla väestössä tartuttavien osuus osuuden voidaan arvioida olevan vähintään yksi tuhannesta; ja
- 3) josta saapuminen Suomeen muodostaa merkittävän riskin covid-19-taudin leviämislle

Näiden kolmen edellytyksen tulisi siis kaikkien täytyä yhtäaikaaisesti. Säännöksessä ja perusteluissa olisi tarvetta selkeämmin määritellä, millä tietoperustalla tartuttavien osuutta väestöstä arvioidaan (tunnusluvut ja tietolähteet). Samoin varsinkin merkittävän riskin arvioinnin kriteerejä olisi tarvetta avata. Säännöskohtaisissa perusteluissa kirjoitetaan nyt sairaanhoitopiirin ja kunnan riskiarvioista. Karanteenin määräämisen edellytyksenä olisi edellä olevien kolmen kriteerin lisäksi se, että se on välttämätöntä covid-19-taudin leviämisen estämiseksi. Näin esitettyä säännöksen soveltamiselle muodostuu neljä itsenäistä porrasta.

Ehdotetun 60 a §:n 2 momentin asetuksenantovaltuuden osalta lienee ajatuksena, että asetus sisältäisi maiden ja alueiden luettelon. Valtuus ei näytä kattavan ainakaan selkeästi merkittävän riskin kriteeriä kuin epäsuorasti. Jotta perusoikeuksien käyttöön huomattavasti vaikuttava asetuksenantovaltuus täyttäisi kaikilta osin perustuslain 80 §:n mukaiset edellytykset, olisi säännöksessä välttämätöntä tarkentaa merkittävän riskin kriteeriä sekä säätää nimenomaisesti THL:n lääketieteellisestä ja epidemiologisesta asiantuntijalausunnosta asetuksen antamisen perustana.

Lakiehdotuksen 60 a §:n suhdetta 60 §:ään olisi edelleen välttämätöntä selventää. Ehdotetun 60 §:n uuden 3 momentin mukaan 60 a § olisi erityissäännös karanteenin pituuden osalta covid-19-tautia torjuttaessa. Lakiehdotuksen 60 a §:n 7 ja 8 momentissa sekä 4 ja 5 momentin säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että 60 §:ää voidaan covid-19-tilanteissakin soveltaa, vaikka 60 a §:n mukaiset kriteerit eivät täytyisikään (lisäksi 60 b §:n perustelut).

Lakiehdotuksen 60 a §:n 3 – 9 momentin sisältöä ja esittämisjärjestystä olisi vielä tarpeen tarkistaa ja selkeyttää säännösten **ymmärrettävyyden, oikeasuhtaisuuden ja yhdenvertaisen kohtelun sekä viranomaiskäytännön ennustettavuuden näkökulmasta**. Ehdotetun kolmannen momentin ideana lienee toimia yleissääntönä, jota sen jälkeen tulevat momentit täsmenävät, mutta kolmannen momentin suhde seuraaviin momentteihin jää käytännössä epäselväksi.

Lakiehdotuksen porrastus testauksen ja karanteeniin määräämisen sääntelyssä on monimutkaista ja herättää kysymyksen, voidaanko sitä kaikilta osin perustella riittävällä tavalla välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden sekä yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Esimerkiksi testausvaatimusten erot lyhyehkössä maassa oleskelussa, jossa vapautetaan suoraan lain nojalla karanteenista, kaipaavat tarkempaa perustelua. Maahan pitemmäksi aikaa kuin enintään kuudeksi vuorokaudeksi korkean riskin maasta saapuva voitaisiin puolestaan määrätä, ainakin lähtökohtaisesti, ensin karanteeniin, josta hänet voitaisiin vapauttaa 60 a §:n 7 tai 8 momentin mukaan vasta testauksen perusteella. Sääntelyssä tulisi ottaa huomioon se, ettei maassa oleskelun kestoakaan voida täysimääräisesti valvoa. Yksityiskohtaisen sääntelyn erottelut näyttäisivät siten edellyttävän vielä pohdintaa ja perusteluja sekä vaihtoehtoisten menettelyjenkin etsimistä oikeasuhtaisuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Yksityiskohtaiset erottelut matkustajavirroissa edellyttävät käytännössä varsin työlästä matkustajien seulontaa valvontaa varten, mikä osaltaan kyseenalaistaa järjestelmän toteuttamiskelpoisuuden. Tähän viitataan myös esitysluonnoksen perusteluissa. Tämä näkökulma on relevantti myös esitysluonnoksen valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin kannalta.

Säännöskohtaisissa **perusteluissa ja säätämisyjärjestysperusteluissa on tarpeen seikkaperäisesti** osoittaa jokaisen momentin välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus viruksen leviämisen torjunnassa sekä ihmisten kohtelun syrjimättömyys. Luotettavan testitodistuksen kriteereistä olisi lisäksi tarpeen ottaa perussäännökset lakiin. Valtioneuvoston asetuksenantovaltuuden tarvetta on näiltä osin syytä myös harkita jatkovalmistelussa.

Ehdotetun 60 a §:n 9 momentti koskee henkilötietojen käsittelyä, joka voi sisältää henkilön terveystietojen käsittelyä. Lähtökohtaisesti tieto esimerkiksi koronaviruksen aiheuttaman taudin sairastamisesta on Euroopan unionin yleisen tietosuojalain (EU) 2016/679 perusteella erityiseen henkilötietojen ryhmään ja Suomen perustuslain näkökulmasta arkaluonteisiin henkilötietoihin kuuluva tieto. Sääntelyn tarkkuuteen ja täsmällisyyteen lain tasolla on tällöin kiinnitettävä erityistä huomiota varsinkin siltä osin kuin säännöksiä ei sisälly jo nykyiseen tietosuojalakiin yleislakina. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan hallituksen esityksen perusteluissa tulee tehdä selkoa **tietosuojalain salliman liikkumavaran alasta** sekä perustella sen käyttö lakiesityksessä silloin, kun ehdotetaan kansallista erityislainsäädäntöä henkilötietojen käsittelystä. Perusteluissa on myös tarpeen **osoittaa henkilötietojen käsittelylle tietosuojalain 6 ja 9 artiklan mukaiset käsittelyperusteet**.

Ehdotettu 60 a §:n 9 momentti on ymmärrettävissä siten, että tietojärjestelmään voidaan tehdä merkintä todistuksen esittämisestä mutta ei sen sisällöstä. Tietojärjestelmään ei ilmeisesti tehtäisi merkintöjä siitä, onko kyse testitodistuksesta vai jo sairastettua tautia koskevasta todistuksesta. Kiinnitän huomiota siihen, että esitysluonnoksen vaikutusarvioinnissa tuodaan esille runsaasti huolia tietojärjestelmien toimivuudesta ja rekisterimerkinnöistä. Esitysluonnoksen säännöksissä tai perusteluissa ei käsitellä todistuksiin liittyvien tietojen suhdetta tartuntatautilain muihin henkilötietojen käsittelyä koskeviin säännöksiin, kuten tartuntatautirekisteriä koskevaan 32 §:ään. Perustelujen mukaan valmistelussa on vielä kokonaan avoimena kysymys siitä, mihin tietojärjestelmään lakiehdotuksessa tarkoitetut tiedot tallennettaisiin. Tämä kokonaisuus olisi selvitettävä kiireellisesti. Pidän tarpeellisena korostaa, että tietoja ei voida tallentaa lakiehdotuksen mukaan virka-apua antavien viranomaisten tietojärjestelmiin.

Kiinnitän lakiehdotuksen 60 a §:n osalta huomiota vielä siihen, **että tartuntatautilain 82 §:n mukaan karanteeniin sisältyy oikeus saada tartuntatautipäivärahaa**. Tämä sääntely ulottuu myös nyt ehdotettuun karanteeniperusteeseen eikä asiasta ehdoteta mitään erityissääntelyä. Asia ei ole lainkaan käsitelty esitysluonnoksessa eikä luonnos sisällä arvioita tähän liittyvistä taloudellisista vaikutuksista. Samoin on syytä huomata, että rikoslain 44 luvun 2 §:ssä säädetyn terveydensuojelurikkomuksen tunnusmerkistö sisältää vain 60 §:n nojalla määrätyn karanteenin rikkomisen.

Edellä todetun perusteella katson, että esityksen jatkovalmistelussa tulisi vielä **harkita sääntelymallin tarkistamista** ensisijaisesti testaukseen perustuvaksi malliksi, joka voisi tukeutua karanteeniin määrittämisen osalta ainakin pääosin tartuntatautilain nykyisessä 60 §:ssä säädettyyn karanteeniin.

Lakiehdotuksen 60 c §

Virka-apua koskevan 60 c § ja sen perustelut edellyttävät vielä kokonaisuudessaan jatkovalmistelua. Tämä olisi hyvä tehdä yhteistyössä oikeusministeriön kanssa. Kiinnitän tässä lausunnossa huomiota vain muutamiin tarkistus- tarpeisiin. Pykälän 1 momentissa olisi tarkistettava virka-apun antaminen ”60 a §:ssä säädetyn tehtävän hoitamiseksi” (ei siis pelkästään 60 a §:n 1 momentin...). Pykälän 2 momentissa tartuntataudin torjunnassa **käytettävät toimivaltuudet täytyy kattavasti ja tarkasti sekä täsmällisesti sisällyttää tartuntatautilakiin** eikä poliisiin, Tullin, Rajavartiolaitoksen tai Puolustusvoimien omista yleisistä tehtävistä voida niitä johtaa. Momentin 3 kohtaa tulisi täydentää maininnalla, joka mahdollistaa poistumisen estämisen myös, kunnes on todettu henkilön vapautuminen karanteenista suoraan lain nojalla (60 a §:n 4 ja 5 mom.). Kohtaan on tarpeen myös sisällyttää aikamääreet sille, kuinka kauan henkilön poistuminen voidaan estää tartuntatautilain mukaisen päätöksen odottamista varten. Pykälässä tulisi myös nimenomaisesti säätää siitä, että virka-apua-antavilla viranomaisilla ei olisi oikeutta tallentaa omiin henkilörekistereihinsä tietoja tarkastettavista asiakirjoista ja niiden sisällöstä.

Hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa olisi **vielä selvennettävä sääntelyn suhdetta ulkomaalaislain maahan- tulon edellytyksiä koskevaan sääntelyyn**. Pykälän ja sen perustelujen jatkovalmistelussa tulisi myös pyrkiä selven- tämään ehdotetun valvonnan ja sille annettavan virka-apun ero Schengen-alueen sisärajovalvontaan, jossa on läh- tökohtaisesti rajoitettu maahantulo vain välttämättömiin syihin perustuvaksi. Perusteluissa tulisi painokkaasti to- deta, että esityksellä ei muuteta maahantulon edellytyksiä. Lain ja sen perusteluiden perusteella on oltava yksise- litteisen selvää, ettei esimerkiksi negatiivisen testitodistuksen puuttuminen ole peruste kääntymiselle. Lisäksi on tarpeen todeta, että ulkomaalaislain 156 a § ei ole rinnakkain sovellettavissa nyt ehdotettujen säännösten kanssa, sillä tartuntatautilain säännökset covid-19-epidemian torjunnassa olisivat ensisijaisia. Lähtökohtana tulisi

siten olla se, että covid-19-tautiin liittyvät toimenpiteet määritellään tartuntatautilain nykyisen 60 §:n ja ehdotettavien uusien säännösten perusteella ja ulkomaalaislain käännättämistä ja maahan pääsyn estämistä koskevia säännöksiä sovelletaan unionin oikeuden mukaisesti yksilöperusteisesti ja toissijaisesti. Siten unionin kansalaisen maahan pääsyn estämistä ja käännättämistä kansanterveyden suojelun perusteella ulkomaalaislain 156 a §:n säännöksen ei turvauduttaisi nyt ehdotettavien säännösten soveltamiselle rinnakkaisena tapana vaan ulkomaalaislain 156 a §:n osalta olisi aina kyse muista ja yksilökohtaisista syistä. Nyt säännösten todetaan olevan nimenomaisesti rinnakkaisia.

Esitysluonnoksessa ei käsitellä lakiehdotuksen suhdetta rajavartiolaiton 16 §:ään, jonka nojalla on edelleen tarkoitus jatkaa ulkorajavalvontaa ja rajoittaa maahantuloa (vain välttämättömiin syihin perustuen). Euroopan komission antamat ulkorajasuositukset ja niiden mahdolliset tarkistukset voivat vaikuttaa myös Suomeen suuntautuvaan matkustamiseen ja sen riskeihin. **Esityksessä on tarpeen selostaa lakiehdotuksen suhde ulkorajavalvontaan.**

Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?

Esitysluonnoksen vaikutusarvioinnin perusteella ehdotettu järjestelmä tulisi merkittävästi kuormittamaan terveydenhuoltoa (ks. esitysluonnoksen s. 15 -18). Tämän valossa on tarpeen vielä arvioida esityksen toteuttamiskelpoisuutta ja tehokkuutta sekä muita vaihtoehtoisia sääntelymalleja. Esitysluonnoksen vaikutusarvioinnissa olisi tarvetta vielä täydentää ja selventää arvioinnin lähteitä. Lausuntokierroksen annettavista lausunnoista saadaan ollettavista tarpeellista täydennystä vaikutusarviointiin.

Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?

Lakiehdotuksen 60 b § sääntelee karanteeniin määräämistä koskevia poikkeuksia. Ehdotetut poikkeukset koskevat vain 60 a §:n nojalla määrättävää karanteenia eikä siis lain 60 §:ään perustuvaa karanteenia, joka olisi näissäkin tilanteissa mahdollinen. Säännösehdoista on vielä tarpeen tarkastella tarkemmin yhdenvertaisuuden kannalta. Kiinnitän huomiota siihen, että rajayhteisön käsite perustuu Euroopan komission kirjeeseen jäsenvaltioille eikä sitä ole määritelty lainsäädännössä. Säännöskohtaisissa perusteluissa mainittu saamelaisten asema ja oikeudet on tarpeen ottaa erityisesti huomioon. Saamelaisten luontaiselinkeinot edellyttävät maarajojen ylittämistä muistakin kohdin kuin rajanylityspisteistä, mikä on syytä nimenomaisesti perusteluissa todeta.

Jos sääntelymalli muutettaisiin testaukseen ensisijaisesti perustuvaksi, voisivat nämä säännösehdoitukset koskea poikkeuksia testaukseen.

Säätämisyjärjestysperustelut

Edellä tässä lausunnossa on esitetty useita näkökohtia, jotka tulisi ottaa vielä huomioon esityksen säätämisyjärjestysperustelujen jatkovalmistelussa. Perustelujen viimeistelyssä on hyvä tehdä kiinteää yhteistyötä oikeusministeriön kanssa. Luonnos sisältää tarpeellisen selostuksen lakiehdotuksen suhteesta Ahvenanmaan itsehallintoon eikä minulla ole siihen lisättävää.

Muuta

Esitysluonnoksessa on edellä kuvastusti vielä useita jatkovalmistelua ja viimeistelyä vaativia kohtia. Näiden huolellinen valmistelu ja viimeistely valtioneuvostossa ja tässä tiivis yhteistyö oikeusministeriön kanssa ovat tarpeen. Valtioneuvosto ja sen ministeriöt vastaavat lainvalmistelusta ja varsinkin kiireisissä, perusoikeuksien kannalta erityisen herkissä esityksissä korostuu aivan erityisesti se, että eduskunnalle annetaan käsiteltäväksi riittävän viimeistely esitys.

Esitysehdotus pyydetään lausuntokierroksella tehtyjen muutosten jälkeen toimittamaan vielä oikeuskanslerille ennakotarkastusta varten ennen asian jakamista esittelyä varten valtioneuvoston yleisistunnolle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti

Oikeuskansleri

Tuomas Pöysti

Kansliapäällikkö

Tuula Majuri